

DOOR DE OGEN VAN DE INWONERS ...

Met dank aan degenen die de programmabegroting 2021 en meerjarenbegroting '21-'24 in deze speciale Corona-omstandigheden hebben samengesteld, stellen mijn steunfractie en ik vast dat we niet ontevreden zijn met de ingeloste beloften uit het Raadsprogramma en het Bestuursakkoord. Maar als vertegenwoordiger van de mensen in onze dorpen moeten we vanuit hun ogen kijken naar wat we hebben gerealiseerd, niet vanuit de papieren akkoorden. Ook als voormalig fractievoorzitter van EML heb ik steeds gehandeld vanuit het belang voor de inwoners, daarbij gevoed door de stem in de straat, winkels, verenigingen, kerk en bos. Mijn stem, hoewel niet langer de vertegenwoordiger van een groep van 8 in deze raad, is de stem van het volk en zal dit blijven, want voor hen zitten wij hier als volksvertegenwoordiger.

Vanuit die missie zien we een SOCIAAL DOMEIN dat er staat. Dat er een goed georganiseerde afdeling is die niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk de vinger aan de pols houdt. Die steeds dichterbij de mensen staat.

We zien dat het LANDSCHAP sinds het begin van de raadsperiode in 2018 nog steeds te lijden heeft onder grootschaligheid, maar dat in het gemeentehuis inmiddels wel is doorgedrongen dat er flinke maatregelen nodig zijn om daarin een structurele verandering aan te brengen. We zien dat er op het gebied van KLIMAAT EN ENERGIE zeer aarzelend iets op de rails is gezet, maar nog lang niet voldoende. We zien dat er hard gewerkt wordt om aan de lokale behoefte aan WONINGEN te kunnen voldoen, zonder daarvoor weilanden op te offeren. We zien dat op het gebied van MOBILITEIT goed aan de weg wordt getimmerd, maar dat VERKEERSVEILIGHEID onderbelicht blijft. We zien dat BESTUUR en BEDRIJFSVOERING, waaronder Dienstverlening en Samenwerking, nog voor het merendeel vast hangt in visies die voor de inwoners een ver van hun bed-show is. Maar hopelijk worden de visies snel concreet uitgewerkt en dan goed over het voetlicht gebracht.

De voorliggende begroting brengt ons ook in herinnering wat tijdens de vorige AB over de begroting 2020 is gelanceerd; de fractievoorzitter van het CDA wees het college op alle nog niet gerealiseerde afspraken. Hij adviseerde -overigens terecht- om het ambitieniveau aan te passen en een prioriteitenlijstje te maken. Het college heeft dit advies van de grootste raadsfractie braaf opgevolgd en presenteerde daarna 4 zogenaamde PRIORITAIRE THEMA'S: Leefstijl, Landschap en Landbouw, Duurzaamheid, Wonen.

Prioriteren is focussen...en dus aanpassen om te kunnen minderen...

Een jaar later kunnen we echter in deze begroting niet terugzien wat de genoemde prioriteiten tot prioriteit hebben verheven, want er is immers niet zichtbaar welke thema's op de langere baan zijn geschoven. Sterker nog, er is zelfs extra budget opgenomen voor de 4 prioriteiten. Waar is het budget voor de nog niet uitgevoerde zaken gebleven?

Door de ogen van de inwoners

Door de ogen van de inwoners kijkend in deze begroting 2021 constateren we: Gelukkig valt het in E-M nog mee in vergelijking met andere gemeenten. Maar kritisch kijkend constateren we ook dat er geld wordt verkwist aan zaken waarvan nut en noodzaak niet is aangetoond (aanleg parkeerruimte Stiegel Eijdsen, promotie van ons (?) DNA). En dat onvoldoende wordt geïncasseerd waar nog geld te halen is (afstoten accommodatie Oranje Boys O-M, verhuur overtollig gedeelte gemeentehuis, verkoop 2 bouwkvavels aan de JP straat Eijdsen € 460.000).

We gaan enkele programma's kritisch bekijken en beperken ons daarbij tot ONZE PRIORITAIRE THEMA'S, onze speerpunten.

Leefstijl, Lifestyle (wat zegt dit de inwoners?), prioritair thema onder het programma MENS EN SAMENLEVING, kost blijkbaar extra €103.500.

Speelweide

We vragen ons af of hiervan niet de beloofde en broodnodige natuurlijke speelvoorzieningen kunnen worden gerealiseerd. Als iets de huidige jeugd plezier en gezondheid brengt en de leefstijl beïnvloedt, zijn het net die speelvoorzieningen. Zeker in de huidige corona-wereld. We zien er hiervan nog te weinig in onze gemeente.

Ook voor de inwoners, de samenleving - en nu citeer ik de tekst op pag.16: “ons streven is een inclusieve economie, en dat vanuit de Cittaslow-gedachte” - doen wij aan het college de oproep om toch ruimte te zoeken in de begroting om het zo gewaardeerde en terechte Mantelzorgcompliment intact te houden. Het is bovendien al een jarenlang niet geïndexeerd bedrag, hetgeen bij alle andere bedragen in de begroting wel gebeurt.

KCC

De inwoners zijn zeker gebaat bij een goede bereikbaarheid van DIENSTEN en PERSONEN. Wij pleiten dan ook voor het behoud van het KlantContactCentrum in de voormalige gemeente Eijsden. De verstrekte cijfers tonen dat er nog steeds behoefte is aan dit KCC, ook al wordt er door de gaandeweg geringere openingstijden aangestuurd op sluiting. Op basis van o.a het verkiezingsprogramma van EML is er in het Bestuursakkoord tot en met 2022 jaarlijks €5.000 voor gereserveerd. De belofte dat deze locatie open zou blijven zolang de behoefte wordt aangetoond moet worden nagekomen. Bij de start van de coalitie CDA en EML is zelfs het voornemen gemaakt de openingstijden uit te breiden en dezelfde diensten aan te bieden als in Margraten. Het KCC kan intensiever benut worden als vergaderlocatie voor fracties en als ontvangstlocatie bij gemeentelijke presentaties en zo de afstand tussen politiek en bestuur verkleinen. (Burgerparticipatie, weet u nog?) De verdergaande digitalisering zal zeker van invloed zijn op het gebruik ervan, maar dat mag hierbij geen rol spelen. Bovendien zijn de grootste kern in onze gemeente en de omliggende kernen in het Maasdal niet de enige die gebaat zijn bij dit toegankelijke, pas in 2019 gerealiseerde en mooie KCC bij het winkelcentrum; door het te behouden zullen vele verkeersbewegingen via de smalle doorgangen in Herkenrade en Bruisterbosch, evenals via Eckelrade, om bijv. een paspoort of rijbewijs af te halen in Margraten, worden voorkomen.

We zullen hierover een motie indienen, want voor een dergelijk gering bedrag lijkt ons een amendement overbodig.

Motie KCC

LANDSCHAP EN LANDBOUW, bij elkaar gezet in 1 Programma. Kan het tegenstrijdiger? Of geeft het college blijk van durven, van de uitdaging aangaan en de handschoen opnemen?

In de programmabegroting wordt haast poëtisch geschreven over Landschap en Landbouw.

Maar wat zien we als inwoner dagelijks? Geen kleinschaligheid, geen authenticiteit, steeds vaker verdwijnende kleine landschapselementen, geen ecologische verbinding en zeker geen hoogwaardig en kleinschalig landschap. Wel holle wegen die aan gort worden gereden en bermen die worden platgereden door almaar ronkende mastodonten, zelfs bij nacht. Stiltegebieden die verworden tot druk bezochte toeristische doorgangswegen of tot campings. Monocultuur met bieten, aardappelen of mais of grote velden gras, vol drijfmest en kunstmest, zonder ook maar één bloempje of een verdwaald bijtje.

Insectenhotel Amerikaplein

Het is triest te moeten constateren dat een landelijke gemeente als de onze haar toevlucht moet zoeken in het plaatsen van de kunstmatige insectenhôtels vanwege de afwezigheid van bermen waar de insecten nog te gast kunnen zijn.

De van oudsher beschermde agrariërs in E-M proberen over te halen tot anders ondernemen wordt een hels karwei en kan pas slagen als we echt Anders Durven Doen. Onder hetzelfde motto als de LLTB stuurt ons gemeentebestuur nu aan op een andere koers. Zeker zijn er in E-M ook agrariërs, die zich bewust zijn van de noodzaak tot anders boeren, maar zij zijn slechts met een loop te vinden.

We hebben onze hoop gesteld op de maatwerk-aanpak die via de 4 gestelde pilots in het thema Buitengewoon Buitengebied wordt nagestreefd. De pilotboerderij in Trintelen (GW) is voor ons zeker geen voorbeeld van hoe het anders moet.

Ook moet niet elke boerderij over kunnen gaan op toerisme of bestemd worden tot zorghuis. Daarom is het van groot belang dat de raad bij de behandeling van het Buitengewoon Buitengebied in december a.s. nieuwe beleidskaders zal opstellen voor vrijkomende agrarische bebouwing.

Over KLIMAAT EN ENERGIE willen wij een dringend beroep doen op het college bij het vaststellen van het definitieve bod voor de Regionale Energie Strategie in 2021. Volg de onlangs ingediende motie van de raad en neem de nieuwe ontwikkelingen mee in het overleg met de regiogemeenten en de provincie, zoals rond waterstof, warmtepompen, en ook O-PAC, (ondergrondse batterij voor duurzame energie). Maar bovenal: investeer in isoleren.

Laat u door de rijksopdracht niet dwingen tot slechts zonne- en windenergie. Wees dan maar het stoute jongetje in de klas. Neem de inwoners vooral mee of laat u meenemen door de deskundigheid van vele inwoners.

Maar kijk kritisch naar Groen Gas. Faciliteer geen uitbreiding van veebedrijven die bovendien dichtbij het Savelsbos -Natura 2000- hun bedrijf en weilanden hebben, aan de oostkant van de Rijksweg. De landelijke overheid trekt miljoenen uit voor de sanering van veehouderijen bij natuurgebieden om stikstofuitstoot te verminderen en te voorkomen. Groen Gas stimuleren en/of faciliteren bij de natuur is tegenstrijdig met het stikstofbeleid.

Bij Klimaat hoort zeker ook het onderdeel MILIEU, dat we expliciet onder de aandacht willen brengen door de grensoverschrijdende problemen te benoemen.

We hebben als inwoners -voorlopig- veel geluk gehad! De biomassacentrale die onze Belgische burens op stapel hadden staan gaat inderdaad voorlopig niet door. Er is niets definitief van de baan en zoals we inmiddels weten plaatsen onze zuiderburen milieuvervuilende zaken bij voorkeur aan de Belgisch-Nederlandse grens.

Enkele voorbeelden:

En nu dus, voorlopig nog niet, een biomassacentrale in Lixhe. Deze centrale zou bewerkt, geïmpregneerd en geverfd afvalhout gaan verbranden. Een onherroepelijk gevaar voor de volksgezondheid in de vorm van gassen en (ultra-)fijnstof dat bij de gemiddelde windrichting, dwars door het Maasdal, dus uit het zuidwesten, zou neer dwarrelen in Eijsden-Margraten. En het is inmiddels bekend dat slechte luchtkwaliteit een sterke verspreider is van het coronavirus, zoals in onze gemeente tijdens de eerste golf helaas al direct werd ervaren, met name in het Maasdal.

Voor zover wij weten is over al deze grensoverschrijdende milieuoverlast vanuit België nooit het initiatief genomen om in overleg te komen met Eijsden-Margraten en werden we niet of te laat geïnformeerd. Oplettende inwoners waarschuwen -vaak op het laatste ogenblik- de lokale en provinciale overheid voor dergelijke milieugevaren.

De grens

De grens beschermt nergens tegen, zoals we nu ook bij de 2e Corona-uitbraak moeten ervaren. Grenzen zijn uitvindingen van mensen waar de natuur en de natuurwetten zich niet aan houden. En wij hebben nogal wat grens! Eijsden-Margraten is aan 2 zijden begrensd door België met de dorpen van Bassenge, Oupeye, Visé, Dalhem en Voeren.

De wetgeving stopt bij de grens; Zo is er in België geen Milieueffectrapportage verplicht die de gevolgen voor de grensgemeenten in kaart moet brengen.

En dan is er nog de taalproblematiek.

Parlez-vous

Communiceren met de Vlaamstaligen gaat natuurlijk makkelijker dan met de Franstaligen. Een voorbeeld daarvan is de grote moeite die van gemeentewege is gedaan om te komen tot een afspraak met de Compostfabriek in Lixhe. Vanuit de provincie is ons bovendien tot heden geen enkel initiatief bekend inzake de grensoverschrijdende milieuproblematiek. We zullen het als gemeente dus zelf moeten oppakken om vroegtijdig op de hoogte te geraken van mogelijke milieuoverlast vanuit België.

Omdat de overheid de plicht heeft de inwoners te beschermen op alle gebieden, zo ook de volksgezondheid, zullen wij een motie indienen. Wij wensen een pro-actieve houding, al dan niet in samenspraak met omliggende gemeenten en provincie, om actief te gaan werken aan de contacten met onze Belgische buurgemeenten en de Waalse en Vlaamse overheid.

Uitgaande van de bewoording op pag.77 van de programmabegroting “We gaan de eu-regionale samenwerking verder uitbouwen middels een stevige regio-agenda” zal het college onze motie als een stevige steun in de rug ervaren.

Motie: Grensoverschrijdende milieuoverlast

Tot slot: Opwarming van de Aarde door klimaatverandering heeft dermate ernstige gevolgen dat wij een dringende oproep doen om in de volgende begroting Klimaat als Programma 1 op te nemen.

Als laatste onderdeel van onze presentatie vanavond gaat onze aandacht uit naar de Financiën, nl. de OZB in de meerjarenbegroting. Ik zal dit voorstel van onze fractie toelichten.

OZB Niet-woningen

De gemeente E-M zit wat betreft de OZB voor niet-woningen (bedrijven en instellingen) bij gemeenten met de laagste tarieven in Nederland. Het tarief van 16,25% ligt ruim onder het landelijk gemiddelde. Dat is ongeveer 29%.

Terwijl E-M voor eigenaren woningen ruim bóven het landelijk gemiddelde zit, nl. 27% hoger.

In de begroting wordt voorgesteld om in de periode 2022-2024 de te verwachten verlaging van de bijdrage uit het gemeentefonds gedeeltelijk op te vangen met een extra verhoging van de OZB, naast de voorziene inflatiecorrectie.

De fractie JR stelt voor om in deze periode het tarief voor eigenaren niet-woningen in drie stapjes substantieel te verhogen van het huidige tarief van 16% naar 25%. Een tarief dat nog steeds gematigd is in vergelijking met andere gemeenten.

Deze verhoging genereert een extra opbrengst OZB van bijna € 431.667 in 2024. Dit is een grote bijdrage in het voorziene tekort.

Dit betekent tevens dat de eigenaren van woningen grotendeels kunnen worden ontzien. Waar bedrijven en instellingen meestal wel Corona-ondersteuning ontvangen, is dit met ‘gewone’ huiseigenaren niet het geval. Met dit voorstel wordt de pijn onder onze inwoners volgens ons iets beter verdeeld.

Amendement OZB

Geacht college,

Ik dank u, ook namens mijn steunfractie, voor het luisteren naar de 1e Algemene Beschouwingen van de Fractie JR. U en de collega-raadsleden, maar ook de andere luisteraars thuis, hebt nog de energie moeten opbrengen om ook onze bijdrage, als laatste in het rijtje van 7, in u op te nemen. Zie het als een - niet te versmaden -toetje...

Wij wensen u succes met de reacties op de Algemene Beschouwingen en verheugen ons erop aanstaande woensdag met elkaar in discussie te gaan.

Namens onze fractie: Maria Janssen-Rutten